

Koen Goudriaan

DE DUIZEND VAN GOUDA

**De Goudse elite in de middeleeuwen (tot 1589)
Toelichting op de bronnen**

Streekarchief Midden-Holland

Gouda, 2023

Inhoud

Inleiding	3
Ten geleide.....	3
Voorgangers.....	5
Identificatie en naamgeving	8
Identiteitsnummers.....	11
Afkortingen.....	12
Literatuur.....	13
Verzamellijst.....	16
Magistraat en vroedschap: Burgemeesters	17
Magistraat en vroedschap: Schepenen.....	19
Magistraat en vroedschap: Schepenzegels.....	20
Magistraat en vroedschap: Tresoriers.....	21
Magistraat en vroedschap: Vroedschappen	22
Magistraat en vroedschap: Veertigen	24
Magistraat en vroedschap: De vroedschap van 1444.....	25
Magistraat en vroedschap: De informatie van 1526	26
Relaties	27
Levensjaren	28
Grafelijke functionarissen: Kasteleins	29
Grafelijke functionarissen: Baljuwen.....	31
Grafelijke functionarissen: Schouten.....	33
Stadsdienaren: Kerkmeesters	34
Stadsdienaren: Gasthuismeesters.....	35
Stadsdienaren: Heilige Geestmeesters.....	36
Stadsdienaren: Kerkmeesters 1423-1483	37
Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1478/9.....	38
Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1509	39
Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1510	40
Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1534.....	41
Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1546.....	42
Sociaal-economische gegevens: Lening van ca. 1508	43
Sociaal-economische gegevens: Lening van 1517.....	44
Sociaal-economische gegevens: Lening van 1557	45

Inleiding

Ten geleide

De dataverzameling “De duizend van Gouda, de Goudse elite in de middeleeuwen (tot 1589)” heeft een voorgeschiedenis die teruggaat tot de periode 1988-91. In die jaren bezocht ik het Goudse archief met het plan om een systematisch onderzoek te publiceren naar de Goudse elite van de veertiende, vijftiende en zestiende eeuw. Ter voorbereiding verzamelde ik in eerste instantie de gegevens over de schepenen, de burgemeesters, de trossiers en de leden van de vroedschap en identificeerde hen zoveel mogelijk, waarbij identiteitsnummers werden toegekend. Andere lijsten volgden, zoals die van de drie belangrijkste categorieën stadsdienaren (kerk-, gasthuis- en Heilige Geestmeesters), en zeer voorlopige lijsten van de grafelijke beampten (kasteleins, baljuwen en schouten). Ook werden verschillende bronnen getranscribeerd die licht werpen op sociaal-economische kenmerken van de Goudse bovenlaag: brouwers en verstrekkers van leningen aan de stad. Vanaf dit vroegste moment, en tot op heden, heb ik zeer geprofiteerd van de vele gegevens die Bart Ibelings me toespeelde.

Het plan tot een systematische studie moest worden opgegeven. Maar de verzamelde gegevens werden van tijd tot tijd wel aangevuld. Bij de voorbereiding van de stadsgeschiedenis *Duizend jaar Gouda*, verschenen in 2002, is er uitvoerig gebruik van gemaakt.

De laatste jaren heb ik de handen weer vrij om aandacht te geven aan de bestudering van de geschiedenis van Gouda. De plannen van het Streekarchief Midden Holland om een e-depot in te richten waren aanleiding om het stof van de dataverzameling te blazen, de lijsten te controleren en op elkaar af te stemmen en – met name bij de grafelijke beampten – noodzakelijke aanvullingen te doen. De lijsten zijn nu ingevoerd in Excel en elk van een geactualiseerde toelichting voorzien. De lange voorgeschiedenis brengt met zich mee dat er nog wel verschillen zijn blijven bestaan in de opzet van de diverse lijsten. En op volledigheid mogen ze geen aanspraak maken, laat staan op foutloosheid. Werk als dit blijft altijd in uitvoering.

Oorspronkelijk was het de bedoeling te eindigen bij het jaar 1572. Op 21 juni van dat jaar sloot Gouda zich aan bij de Opstand; deze datum mag als het begin van de Nieuwe Tijd worden beschouwd. Maar in een laat stadium zijn de lijsten met magistraten en stadsdienaren tot 1589 doorgetrokken, om ook het materiaal in de bijlagen van Hibben, *Gouda in Revolt*, te kunnen verwerken. Op die manier wordt tevens de (dis)continuïteit zichtbaar waarmee de Opstand gepaard ging.

De lijsten in deze dataverzameling zijn van twee verschillende soorten. Sommige datasets geven de inhoud van één bepaalde bron weer. Bij enkele brouwerslijsten betekent dit dat er een brongetrouwe versie is gemaakt, met daarnaast soms ook een genormaliseerde variant, die vergelijking met andere lijsten gemakkelijker maakt.

Andere lijsten zoals die van de schepenen en andere magistraten, betreffen metadata: ze geven niet één bepaalde bron weer, maar bevatten de identiteit van reeksen functionarissen geput uit een veelheid van bronnen. Dergelijke lijsten bevatten de namen altijd in genormaliseerde vorm.

Het plan is om de beschikbaarstelling via de website van het Streekarchief in twee fasen te laten verlopen. In 2023 worden alle lijsten in pdf-vorm publiek gemaakt. Dit betekent dat ze al wel per lijst doorzoekbaar zijn, maar nog niet als complete gegevensverzameling. Op een later tijdstip zal het SAMH ze dan als ‘open data’ aanbieden: doorzoekbaar als één geheel en herbruikbaar voor onderzoek door derden.

Koen Goudriaan
Amstelveen, 30 juni 2022

Voorgangers

Een kort relaas over de voorgangers van de hier gepresenteerde lijsten mag in deze Inleiding niet ontbreken. Het gaat daarbij in het bijzonder om de magistraatsleden in eigenlijke zin, namelijk de burgemeesters en de schepenen. Daarnaast komen in dit verband ook de tesoriers aan de orde, die in ‘De duizend van Gouda’ worden behandeld als magistraatsleden, maar zeker tot en met de zestiende eeuw als stadsdienaren werden beschouwd. Verder zijn ook de namen van de vroedschappen vanaf circa 1495 eerder verzameld en worden grafelijke beambten (schouten, baljuwen en kasteleins) in de oudere lijsten genoteerd, zij het spaarzaam.

Een eerste verzameling van de namen van schepenen en burgemeesters vinden we in het Officiantenboek (OA 445). Dit gaat voor de jaren vanaf 1486 kennelijk terug op een reeks originele gelijktijdige notities, vergelijkbaar met de namen van de stadsdienaren in het desbetreffende boek (OA 501). Maar anders dan bij de stadsdienaren is voor de schepenen en burgemeesters dat origineel niet bewaard. Voor het gedeelte tot aan 1486 berust het Officiantenboek op reconstructie, waarbij schepenen, eerst nog met veel lacunes, worden opgetekend vanaf 1319, en burgemeesters vanaf 1449. Een bijzonderheid is dat de samensteller van het Officiantenboek bij een groot aantal schepenen tekeningetjes geeft van hun wapens, wat bewijst – zoals ook voor de hand ligt – dat hij gebruik heeft gemaakt van bezegelde schepenoorkonden.

Die samensteller kan op grond van het handschrift worden geïdentificeerd als Jan Florisz de Jager (met dank aan Jan Willem Klein!). Als datum van aanleg geeft Geselschap in de inventaris van het Oudarchief het jaar 1609. Maar er zijn redenen om dit iets vroeger te stellen, namelijk op het jaar 1598. Op p. 74 vinden we een aparte inleiding bij dit jaar. Vanaf dat moment worden ook de stadsdienaren ingeschreven, aangevoerd door de tesoriers. Het Officiantenboek bevat bovendien lijsten van vroedschappen en veertigen juist voor de jaren 1598 en 1600. En vanaf 1598 wordt het boek weliswaar voortgezet in dezelfde hand, maar kennelijk niet in één gang. Een moeilijkheid zou kunnen zijn dat De Jager pas in 1603 werd aangesteld als stadssecretaris, als opvolger van Cornelis Jobsz van Cattmeer (De Lange van Wijngaerden, *Geschiedenis* II 308). Maar hij kan met de aanleg van het Officiantenboek als ondergeschikte klerk zijn begonnen.

Dit Officiantenboek is voortgezet tot 1635. Verschillende latere handen hebben voor de middeleeuwen nog namen van schepenen toegevoegd, en namen van burgemeesters vanaf 1413. In 1636 werd een nieuw Officiantenboek in gebruik genomen (OA 446).

Anders dan in Amsterdam, waar een regeringslijst al werd opgenomen in de edities uit 1611 en 1614 van Pontanus’ stadsbeschrijving – zie bijlage 1 p. 69 van: B.R. de Melker, *Oorkondenboek van Amsterdam tot 1400: Supplement* (Hilversum 1995) –

is de magistraatslijst van Gouda in de zeventiende eeuw en tot aan de verschijning van Walvis' *Beschryving* niet publiek beschikbaar geweest. Wel drukte Johannes Endenburg – vermoedelijk in het laatst van de zeventiende eeuw – tweemaal een magistraatslijst gebaseerd op het Officiantenboek, maar hij begon pas met het jaar 1650. Dit blijkt uit het voorwoord van zijn in 1705 uitgegeven *Lijsten van de Heeren van de Regeering der stad Gouda*. In deze nieuwe druk vervroegde hij zijn aanvangstijdstip, maar toch niet verder dan tot 1600 (OA 448 en 449).

Een tweede lijst na die van De Jager danken we aan de klerk Johan Balbian. Deze vervaardigde in 1628 een compendium van de leden van de vroedschap en de magistraat. Ook dit manuscript bevindt zich in het Oudarchief (OA 447). Volgens Geselschap werden afschriften hiervan aan de nieuwe burgemeesters ter hand gesteld. Maar Balbian zegt over die doelstelling niets in zijn voorwoord, en een kopie heb ik niet kunnen vinden.

Hoewel Balbian in het voorwoord hoog opgeeft van het archiefonderzoek waarop zijn compendium berust, is dit voor de schepenenlijst niets anders dan een afschrift van die van De Jager, die hij overigens niet noemt. Balbian verbastert daarbij enkele namen: zo maakt hij van Beudekijn: Boudewijnssen. Van de later in het Officiantenboek toegevoegde namen neemt hij er sommige wel, andere niet over. Vermoedelijk ging de aanvulling daarvan dus nog na 1628 door. De wapens van de schepenen laat hij weg.

Er zijn wel twee nieuwe componenten in dit Compendium. Voorin geeft Balbian een reeks vroedschapslijsten, overgenomen van de oudste vroedschapsboeken en beginnend met de naam van Maerten Aelbrechts (zie hierna de toelichting bij de vroedschappen). Het eerste vroedschapsboek laat hij beginnen met de vroegste notitie inzake het jaar 1468, maar hij verzuimt te melden dat het boek zelf pas in 1495 werd aangelegd en dat de eerste lijst ook van omstreeks die tijd dateert. Voor de burgemeesters verwerkt hij het Eerste en het Tweede Poorterboek (zie hierna de toelichting bij de lijst van burgemeesters).

B

albian's Compendium wordt in tijd opgevolgd door de lijsten in het eerste deel van Walvis' *Beschryving* uit 1714. Hoewel ook Walvis zich (deel I p. 63) beroept op archiefonderzoek door hemzelf en door anderen, onder wie een Gijsbert Donker die ik niet heb kunnen thuisbrengen, laat nauwkeurige vergelijking zien dat voor het middeleeuwse gedeelte zijn lijsten een afschrift zijn voor het Compendium. Bij de burgemeesters geeft ook hij de namen uit de beide poorterboeken. Ook Walvis wekt de indruk dat de vroedschapslijsten bij 1468 beginnen (I p. 109). De schepenen neemt hij over zoals Balbian ze geeft, zonder de namen die na 1628 in het Officiantenboek waren toegevoegd maar mét de verbastering van Boudewijnse uit Beudekijn. Een onverklaarbare uitzondering is zijn vermelding van de naam Gerrit Melisz op het jaar 1357. Ten slotte geeft Walvis de tresoriers pas vanaf 1598, in navolging van Balbian en De Jager. Het Stadsdienarenboek heeft hij blijkbaar niet gekend.

Een nieuwe start wordt gemaakt door de lijsten van burgemeesters, schepenen en vroedschappen in het tweede deel van de *Geschiedenis en beschrijving* van De Lange van Wijngaerden uit 1817 (zie II 228vv). Zijn namenmateriaal is veel vollediger dan dat van zijn voorgangers en berust op zelfstandig onderzoek. De manier waarop hij het materiaal van zijn voorgangers verwerkt, is gecompliceerd. Een interessante leidfout is te vinden op het jaar 1356. Op dit jaar noemen de lijsten de volgende drie namen: Witte Wittenz, Dirk Cuitter [=Cutert] Jacobsz en Gerrit Hagenz. Zij waren in werkelijkheid schepen in 1456. Het Officiantenboek geeft deze drie namen als eerste, in een aanvullende hand, Balbian neemt ze over. Walvis doet dat ook maar verbastert Cuitter tot Buitter, en De Lange neemt ze over inclusief Walvis' verbastering.

Het ziet er naar uit dat De Lange voor het tweede deel van zijn *Geschiedenis* wel Walvis heeft gebruikt, maar niet het Officiantenboek (of het Compendium). In de druk uit 1817 vermeldt hij een beperkte selectie van schepenzegels, maar zijn keuze komt niet overeen met die van De Jager. Blijkbaar kende hij het Officiantenboek niet op het moment dat hij dit tweede deel voorbereidde. Later is het hem wel onder ogen gekomen, want hij verwijst ernaar in de tweede reeks schetsen van wapens in zijn werkmateriaal (zie de toelichting bij de schepenzegels).

De manier waarop De Lange het materiaal van zijn voorgangers verwerkt is kritisch. Zo verbetert hij op het jaar 1455 de naam Cornelis Jan Ockersz die Walvis geeft in Claes Jan Ockersz. Voor de burgemeesters van 1390-1417 geeft hij, tegen zijn gewoonte, zijn bron, namelijk het (poorterboek opgenomen in) het Eerste Verhuurboek. Dat heeft hij kennelijk zelf in handen gehad. De burgemeesters van 1456-1466, die Walvis wel heeft, elimineert hij, vermoedelijk omdat hij de bron niet heeft kunnen ontdekken. De Lange geeft geen lijst met tresoriers.

Voor de schouten, baljuws en kasteleins beperk ik me tot de opmerking dat ze pas vanaf een laat moment en dan nog zeer lacuneus in de lijsten verschijnen. In de drie oudere lijsten is dat respectievelijk vanaf 1412, 1446 en 1526. De Lange heeft de baljuws vanaf 1352, de schouten vanaf 1359. Detailonderzoek had misschien kunnen uitwijzen wat telkens de bronnen zijn geweest, maar daarvan is afgezien.

Bij de samenstelling van de lijsten in de dataverzameling 'De duizend van Gouda' is wel rekening gehouden met het Officiantenboek en met de lijsten van De Lange van Wijngaerden. Vanwege hun onzelfstandigheid had dit voor de lijsten van Balbian en Walvis geen zin.

Identificatie en naamgeving

De lijsten in de dataverzameling 'De Goudse elite in de middeleeuwen' betreffen individuen die ieder als zodanig erkend worden door toedeling van een identificatienummer. Zo'n toekenning is in het algemeen gebaseerd op naamsgegevens geput uit uiteenlopende bronnen in combinatie met 'circumstantial evidence'. Bij dit laatste kan gedacht worden aan chronologische verenigbaarheid, het voorkomen in een aaneengesloten reeks bijvoorbeeld van opeenvolgende tresoriersjaren, het ontbreken van homoniemen (gelijkluidende namen) en de overeenkomst in schepenzegels. Anders gezegd: een naam in een bron, bijvoorbeeld in het Stadsdienarenboek, is nog niet meer dan een naam. Pas als er een identificatienummer aan is gegeven, is vastgesteld om wie het gaat en kunnen we de persoon ook in andere bronnen uit dezelfde periode volgen. Een moeilijkheid is het veelvuldig voorkomen van homoniemen bestaande uit veel voorkomende naamsonderdelen, bijvoorbeeld Jan Dirksz. In het algemeen is voorzichtigheid betracht bij het gelijkstellen van personen die worden genoemd in bronnen met onderling nogal uiteenlopende datering.

De bronnen geven de namen van dezelfde persoon vaak in allerlei varianten. Een eerste stap naar identificatie is dus het normaliseren of standaardiseren van de spelling van die namen om diverse bronnen met elkaar in verband te kunnen brengen. In de lijsten zijn de namen dan ook meestal in een genormaliseerde vorm weergegeven. De brouwerslijsten van 1509, 1510, 1533 en 1546 worden zowel in bronconforme als in genormaliseerde vorm gepresenteerd; vergelijking van deze doubletten geeft een goede indruk van de ingrepen die normalisatie met zich meebrengt.

Een volgende belangrijke etappe is de verdeling van de naamsonderdelen over drie vaste kolommen: Voornaam, Patroniem en Toenaam.

In de kolom voor de voornamen zijn -pert en -bert genormaliseerd naar -precht of -brecht, verder spreken de normalisaties vanzelf.

Maar soms bestaat onzekerheid over de equivalentie van volle en verkorte namen, zoals Cos/ Cornelis, Dirk/ Diederik/ Didde, Gijsbrecht/ Gijs, Jacob/ Coppe, Neel/ Cornelis en Volprecht/ Voppe.

Het komt ook voor dat een voornaam een kwalificatie meekrijgt, bijvoorbeeld Oude Jan of Lange Jan. Dergelijke kwalificaties zijn soms ook te vinden in de kolom voor de toenames. Het is nog niet duidelijk of (bv) Lange Jan Gerritsz en Jan Gerritsz de Lange op dezelfde persoon kunnen slaan.

Een toevoeging als Jonge aan een voornaam kan onderscheidend zijn. In de familie Van der Goude vinden we de broers Oude Dirk Willemsz en Jonge Dirk Willemsz. Claes Jan Ockersz (316) is niet identiek met Jonge Claes Jan Ockersz (342).

In Gouda wordt veel gebruik gemaakt van papponiemen (grootvadersnamen) toegevoegd aan patroniemen, bijvoorbeeld Dirk Dirk Jacobsz.z. Zij worden ook in de

kolom voor patroniemen ondergebracht en eindigen daar standaard op -sz.z . Maar Goudse bronnen hebben dan meestal eenvoudig Dirk Dirk Jacobs(z). Een bijzonder geval wordt aangetroffen in een leningenlijst uit 1534 (OA 1010). Het vroedschapslid dat meestal wordt aangeduid als Jan Dirksz (486) blijkt hier voluit Jan Dirk Jan Lambrechtsz.(zz.) te heten. Ook de naam van zijn overgrootvader wordt dus vermeld. Zijn vader moet Dirk Jan Lambrechtsz.z (401) zijn geweest, wat wordt bevestigd door de schepenzegels.

Bijzonderheden in de kolom voor de toenames:

- soms is er opvallende variatie in de vorm van de toenaam:
 - Hoensz / Thoen, en zelfs Thoens (met genitief-s?)
 - Loe, ook gespeld Loo, /Loes (is dat ook een genitief-s?)
 - Vroesen / Vroenz
- bij herkomstnamen is niet altijd duidelijk of zij als toenaam dienen en dan erfelijk zijn, of nog de werkelijke herkomst aanduiden: (Hensbeek) van Oudewater
- in de zestiende eeuw verschijnen spaarzaamelijk heerlijkheidsnamen: Hoensz van Souburch. De mate en het tempo waarin dat gebeurt verdient nader onderzoek
- bij beroepsnamen is het probleem analoog aan dat bij herkomstnamen: Hendrik Dirksz backer, Vrederik Jansz kaescoper
- enkele toenames lijken oorspronkelijk patroniem te zijn geweest: Reinier Paeu, maar eerder Jacob Paeuensoen. Misschien is dit ook het geval bij de naam Heye (rond 1400)
- tot dezelfde categorie behoren vermoedelijk de varianten Jan Pieter Lamsz en Jan Pieter Lambrechtsz, met een Lam als zegel
- een speciale categorie is die van de huisnamen: Frans Gerritsz Inden Apteeck

Complicaties treden op als gevolg van de variatie die kan optreden in de syntaxis van de namen: de samenstelling en volgorde van de onderdelen van de naam. In de vaste structuur van de lijsten met drie kolommen voor voornaam, patroniem en toenaam komt de syntaxis niet altijd voldoende tot uitdrukking. In sommige lijsten is een extra kolom toegevoegd om de syntaxis te noteren die in de bron voorkomt.

Bij persoonsnamen met drie componenten waaronder een toenaam, kan de syntaxis verschillen:

- Dirk Jan Hoensz; Dirk Dirk Hoensen (hier staat de toenaam dus in de genitief); Daem Jan Heyez (dito; zie CJM, lijfrenten p. 42); Pieter Gerrit Vroesen. De toenaam dient in deze gevallen primair voor het patroniem. Met vier componenten: Gerrit Daem Jan Heyenz (CJM, lijfrenten p. 43)
- Jacob Hobbe Jacobsz; Dirk van Neck Clementsz. De toenaam staat bij de voornaam, het patroniem is daaraan toegevoegd
- Jan Claesz de Lange; Dirk Jansz Diert. De toenaam is toegevoegd aan naam plus patroniem.

Nader onderzoek zou moeten worden gedaan om te bepalen of de verschillen in syntaxis samenhangen met de overerfbaarheid van de toenaam (die dan dus een familienaam is geworden).

Een andere complicatie wordt gevormd door het verschijnsel van de weglating van naamsonderdelen:

- Adriaen Jansz Bosch is vermoedelijk dezelfde persoon als de gelijktijdige Adriaen Bosch
- Willem Jan Willemsz.z wordt vaak kortweg Willem Jan genoemd
- met Gerrit Daem wordt bedoeld op Gerrit Daem Jan Heyenz
- de tesorier Dirk Claesz is vermoedelijk dezelfde als Dirk Claesz van Crimpen
- Adriaen Louwerisz is vermoedelijk identiek aan Adriaen Gerrit Louwerisz.z (978): hier is dus het papponiem wel, het patroniem niet vermeld.

Dit verschijnsel bemoeilijkt soms de identificatie. Het is ook (nog) niet duidelijk hoe consequent Goudse bronnen een derde naamscomponent vermelden om homoniemen te onderscheiden.

Met het oog op overerving is van belang dat toenamen via de moeder kunnen verspringen. Een voorbeeld geeft CJM lijfrente p. 28: Gerrit Heye Gerritsz. Zie ook Jan Jacobsz Sinck, CJM lijfrente p. 98.

Van belang voor dit verschijnsel: De Melker, *Metamorfose*, 167 noot 20.

Twee bijzondere namen moeten eveneens uit erfelijkheid via moederszijde worden verklaard: Jacob Sas Dirk Hoensz (537) is de zoon van Dirk Jan Hoensz (472). Zijn moeder heette Maria Jacob Jansz Sas. Daarom is de juiste syntaxis van zijn naam vermoedelijk Jacob Sas / Dirk / Hoensz, waarbij het element Sas is gekoppeld aan de voornaam. Een analoog geval: Jan Pijn Jansz de Lange (534), de zoon van Jan Gerritsz de Lange; Pijn is de naam van zijn moeder.

Het bovenstaande betrof uitsluitend de namen van mannen. Besturen was in de late middeleeuwen een exclusief mannelijk terrein, vrouwen kwamen er niet aan te pas. Maar in de economische sectoren speelden vrouwen wel een aanzienlijke rol. Dochters of weduwen zetten het brouwersbedrijf van hun vader of overleden echtgenoot voort. Vrouwen die over enig vermogen beschikten, konden worden aangeslagen voor een lening.

De syntaxis van vrouwenamen verschilt van die voor de namen van mannen. Vrouwen worden in het algemeen aangeduid door verwijzing naar een mannelijke relatie. Die verwijzing kan expliciet zijn: Janne Gerrit Claez weduwe, Emme Gerrit Bouwensz dochter. Maar soms wordt de aard van de relatie niet genoemd: Stengelt Gerrit Bouwensz. De eigen voornaam van de vrouw wordt meestal wel tot uitdrukking gebracht, maar het komt ook voor dat deze wordt weggelaten: Claes Jansz den Haen dochter (= NN de dochter van Claes Jansz den Haen). Komt er een toenaam voor in

de aanduiding van een vrouwspersoon, dan is dat gewoonlijk de toenaam van de man. Een enkele keer lijkt de vrouw zelf over een toenaam te beschikken: Lijsbet Buijs.

Bij de verwerking van vrouwennamen in de desbetreffende lijsten is de voornaam geplaatst in de kolom die ook de voornamen van de mannen bevat. Alle overige naamsonderdelen zijn in de kolom patroniem gezet. Als aan de naam van een vrouw een identiteitsnummer wordt toegevoegd, betreft dit altijd de mannelijke relatie.

De variaties die optreden in de syntaxis van Goudse persoonsnamen hebben ook gevolgen voor de sorteervolgorde in de alfabetisch geordende lijsten. Voor het sorteren is de desbetreffende functie van Excel gebruikt. De volgorde is dan (N= Naam; P=Patroniem; Pp= Papponiem; T = Toenaam):

N	P+Pp	T [komt nauwelijks voor]
N	P+Pp	-
N	P	T
N	P	-
N	-	T
N+	enz	

Bijvoorbeeld: Claes Jan Ockersz komt voor Claes Jansz (de Jonge)
Claes Jansz de Jonge komt voor Claes Jansz
Claes Jansz komt voor Claes Brede

Een naam als mr Jan Jacobsz van Rosendael is genoteerd : Jan mr/ Jacobsz/ Rosendael van; door de toevoeging van 'mr' komt deze naam pas aan het eind van de reeks met Naam = Jan.

Identiteitsnummers

De identificatienummers zijn tijdens de bewerking doorlopend maar in verschillende reeksen toegekend. Ze volgen geen consequent alfabetisch of chronologisch systeem. In de loop van de bewerking moesten sommige nummers vervallen; dat gebeurde stilzwijgend.

De reeksen:

- schepenen en burgemeesters: 1 t.m. (ca.) 556
- (substituut-) kasteleins, -baljuwen en -schouten uit de poorterij (voorzover niet al van een nummer voorzien): 701vv
- vroedschappen en veertigen (nieuwe namen): 901-953
- tesoriers (nieuwe namen): vanaf 971
- enkele nagekomen burgemeesters: 1001vv
- de kerkmeesters van 1423-1483 (nieuwe namen): 1101vv

- stadsdienaren vanaf 1486 (nieuwe namen): 2001vv, met een na correcties ontstane reeks 2201vv
- de (nieuwe) namen in de bijlagen van Hibben: 3001vv
- de (nieuwe) namen van stadsdienaren van de jaren 1573-1589: 3100vv

Afkortingen

BI	mededeling Bart Ibelings
Cat. Montf.	Fruin en Le Cosquino, <i>Catalogus Montfoort</i>
CJM	C.J.Matthijs: handgeschreven indices op de lijfrenteregisters
Dagv	Dagvaarten Staten van Holland: J.G. Smit ed.
dgv	Dagvaarten Staten van Holland: Meerkamp van Embden ed.
Enqu(este)	Fruin, <i>Enquete</i>
Fruin	Fruin, 'Allairt Beylinc'
Gr. Ch.	Van Mieris, <i>Groot Charterboek</i>
GB	NA, Archief Graven van Blois (3.19.10)
GH	NA, Archief Graven van Holland (3.01.01)
GvM	[ARA Brussel] Grote Raad van Mechelen
HvH	NA, Archief Hof van Holland (3.03.01)
HUA	Het Utrechts Archief
Info1514	Fruin, <i>Informacie</i>
Info1526	Informatie van 1526; zie desbetreffende lijst
Jonge	De Jonge, 'Allairt Beilinc'
LvW	De Lange van Wijngaerden, <i>Geschiedenis en beschrijving II</i>
Mem. Rosa	NA, Memorialen Rosa
mg	staat ook bij Van Gent
MG	staat alleen bij Van Gent
Mt	Matthijs, index op lijfrenteregisters
Nass. Reg.	NA, Nassause Domeinraad (1.18.01), Regesten
NKA	Archief van de kerkmeesters van de St. Janskerk te Gouda, 1572-1820 (0566)
OA	Oudarchief Gouda (0001)
Off	Officiantenboek (OA 445)
OKA	Archief Sint-Jan voor de Hervorming (0090)
Oudmunster	HUA, Archief van het Kapittel van Oudmunster
pa	poorterlijst 1390-1417; 'Verhuerboeck' (OA 288)
pb	poorterlijst 1456-1466; Huges, 'Poorterlijst'
RA	Rechterlijk Archief Gouda 1447-1811 (0002)
Reg	regist
Rkg	NA, Grafelijkheidsrekenkamer, Registers (3.01.27.01)
Rkk	NA, Grafelijkheidsrekenkamer, Rekeningen (3.01.27.02)
Rollin	Rollin, <i>Rechtsbronnen</i>
\$	Goudse stadsrekening van het desbetreffende jaar (OA 1125vv)
Schiel.Reg.	Schieland, Regesten
St	Stadsdienarenboek (OA 501)

StA Stadsarchief
Wa Waller Zeper, *Jan van Henegouwen*

Naar de regesten bij de archieven van geestelijke instellingen in Gouda wordt verwezen met de aanduiding K465 = Kloosters regist 465.

G Gasthuizen (0074)
J Sint-Janskerk (0090)
K Kloosters (0091)
L Leprooshuis (0075)
W Weeshuis (0076)

Literatuur

Abels, P.H.A.M, e.a. (eds.), *Duizend jaar Gouda: Een stadsgeschiedenis* (Gouda 2002).

Blécourt, A.S. de, en E.M. Meyers (eds), *Memorialen van het Hof (den Raad) van Holland, Zeeland en West-Friesland, van den secretaris Jan Rosa*. Delen I, II en III (Haarlem en Den Haag 1929). Voortgezet: R.W.G. Lombarts e.a. (eds.): Delen IV – XIV (Leiden 1983-1988).

Doorninck, P.N. van, *De tocht van Jan van Blois en hertog Albrecht naar Gelre, november 1362. Rekening van Jan van Blois 1361-1362* (Haarlem 1899).

Eeghen I.H. van (ed.), *Dagboek van Wouter Jacobsz (Gualtherus Jacobi Masius) prior van Stein. Amsterdam 1572-1578 en Montfoort 1578-1579* (Groningen 1959).

Fruin, R. (ed.), *Informacie up den staet, faculteyt ende gelegenheit van de steden ende dorpen van Hollant ende Vrieslant ...in den jaere MDXIV* (Leiden 1866).

Fruin, R. (ed), *Enqueste ende Informatie upt stuck van de reductie ende reformacie van den schiltaelen* (Leiden 1876).

Fruin, Robert, 'De waarheid aangaande Allairt Beylinc', in: *Verspreide Geschriften* VIII (1903) 202-204.

Fruin, R. Th. Az en A. Le Cosquino de Bussy, *Catalogus van het archief der Heeren van Montfoort* (Utrecht 1920).

Geselschap, J.E.J., 'Het Verenigd Wees- en Aalmoezeniershuis te Gouda 1495-1948' in: A. Scheygrond e.a. (eds.), *Gouda zeven eeuwen stad, 1272-1972* (Gouda 1972) 241-286.

Gent, Michel van, *'Pertijelike saken'. Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk* (Den Haag en Haarlem 1994).

Heinsius, J., 'De financiën van de stad Gouda in de 15de eeuw', *Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde*. Vierde reeks 3 (1903) 291-321.

Hibben, C.C., *Gouda in Revolt* (Utrecht 1983).

Huges, J., 'Een poortelijst in Gouda – van 1456-1466 –', *De Navorscher* 68 (1919) 33-41; 97-103; 152-154; 180-186; 249-256.

Ibelings, Bart, 'Economie en politiek in de Hollandse stad: de informatie van 1526' in: C. Lesger en L. Noordegraaf, *Ondernemers en bestuurders. Economie en politiek in de Noordelijke Nederlanden in de late Middeleeuwen en vroegmoderne tijd*. NEHA 3 (1999) 259-275.

Jonge, J.K.J. de, 'Een onderzoek naar de waarheid aangaande Allairt of Albert Beilinc', *BVGO* (1869/70) 145-168; digitaal: <https://books.google.nl/books?id=dpRH3nfrh9QC&printsec=frontcover&hl=nl#v=onepage&q&f=false> [31-05-2022]

Kölker, A.J., *Haastrecht. Hoofdstukken uit het ontstaan en de ontwikkeling van 'die stede ende landen van Haestregt' tot het begin van de 19^e eeuw* (Dordrecht 1974).

Lange van Wijngaerden, C.J. de, *Geschiedenis en beschrijving der stad van der Goude II* (Amsterdam en Den Haag 1817)

Linden, M.P. van der, *De burggraven van Montfoort in de geschiedenis van ht Sticht Utrecht en het graafschap Holland plm. 1260-1490* (Assen 1957).

Meerkamp van Emben, A., 'Goudsche vroedschapsresoluties betreffende dagvaarten der Staten van Holland en der Staten-Generaal', *BMHG* 37 (1916) 61-181; 38 (1917) 98-357; 39 (1918) 306-407.

Melker, Bas de, *Metamorfose van stad en devotie. Ontstaan en conjunctuur van kerkelijke, religieuze en charitatieve instellingen in Amsterdam in het licht van de stedelijke ontwikkeling, 1385-1435*. Ed. Mariëlle Callenbach, Tom Gaens, Koen Goudriaan en Patrick Vlegels (Hilversum 2021).

Mieris, Frans van, *Groot Charterboek der graaven van Holland, van Zeeland en heeren van Vriesland* (Leiden 1756).

Plomp, N., 'Haastrecht en de Van Haastrechts', *Historisch Tijdschrift Holland* 7 (1975) 62-87.

Rollin Couquerque, L.M., en A. Meerkamp van Embden, *Rechtsbronnen der stad Gouda*. WVR 2^e reeks 18 ('-Gravenhage 1917).

Smit, J.G. (ed.), *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de staten en steden van Holland voor 1544*. Deel III: 1467-1477. RGP Grote Serie (Den Haag 1998).

Unger, J.H.W. *Regestenlijst van Rotterdam en Schieland tot in 1425* (Rotterdam 1907).

Waller Zeper, S.A., *Jan van Henegouwen, heer van Beaumont. Bijdrage tot de geschiedenis der Nederlanden in de eerste helft der veertiende eeuw* ('s-Gravenhage 1914).

Verzamellijst

De Verzamellijst wordt hier als eerste genoemd, maar is als laatste ontstaan. De lijst bevat alle ruim 950 personen die voorkomen in de lijsten van de onderdelen Magistraat en Vroedschap, Grafelijke functionarissen en Stadsdienaren, waarbij aan de drie onderdelen van de naam (Voornaam, Patroniem en Toenaam) alleen het identiteitsnummer wordt toegevoegd. Er zijn drie varianten: numeriek, alfabetisch op voornaam en alfabetisch op toenaam (familienaam).

Magistraat en vroedschap: Burgemeesters

Het bestand bevat de jaarlijkse burgemeestersfuncties te Gouda, vanaf het moment dat deze in de bronnen voorkomen tot en met 1589. Burgemeesters zijn er geweest sinds ongeveer 1360, maar hun namen zijn pas sinds 1390 overgeleverd. Hun oorspronkelijke taak zal hebben gelegen in het beheer van de stadsfinanciën in samenhang met de ommuring van de stad. Nadat er voor het financieel beheer een apart college was ingesteld (zie Tresoriers), legden de burgemeesters zich toe op het algemene beleid van de stad en op de vertegenwoordiging naar buiten, onder meer in de Staten van Holland. Jaarlijks traden op 6 januari ('Dertiendag') twee, vanaf 1477 vier burgemeesters in functie. Hun aanstelling dankten ze sinds het midden van de vijftiende eeuw aan de Raad (het Hof) van Holland, dat de burgemeesters aanwees uit een dubbeltallige nominatie die was voorgelegd door de Veertigen (zie aldaar). In dit bestand zijn de ambtsjaren gemakshalve gelijkgesteld met de kalenderjaren waarmee ze grotendeels samenvielen.

De namen worden gegeven in genormaliseerde vorm en ondergebracht in de drie kolommen Voornaam, Patroniem en Toenaam. In de eerste kolom is een identificatienummer toegevoegd. Dit nummer koppelt de gegevens over de burgemeesters aan die in andere persoonsbestanden van de dataverzameling 'De Goudse elite in de middeleeuwen'. In de derde kolom wordt de senioriteit (rang) vermeld indien deze uit de gebruikte bronnen blijkt. In de kolom Variant staan bijzonderheden over de naamgeving: als de syntaxis in het Officiantenboek afwijkt van die in de drie kolommen, staat dat hier aangegeven. Relevante varianten in het Stadsdienarenboek en de Dagvaarten staan hier ook aangegeven. Namen voorzien van een ster* zijn onzeker en berusten meestal alleen op De Lange van Wijngaerden.

De voornaamste bronnen voor de burgemeestersnamen zijn de volgende: (1) Het 'Officiantenboek' (OA inv. 445), aangelegd plm. 1600. Voor de jaren vanaf 1486 gaat dit terug op een goede eigentijdse bron die niet bewaard is gebleven; voor deze jaren vormt het Officiantenboek de basis van de lijst. Ook voor de daaraan voorafgaande jaren wordt het voorkomen in deze bron vermeld. (2) De stadsrekeningen, bewaard voor de jaren vanaf 1437, met onderbrekingen (OA inv. 1125vv). (3) De poorterlijst voor de jaren 1390-1417, bewaard in het zogenaamde 'Verhuerboek' (OA inv. 288). De resoluties en keuren uit dit boek zijn gepubliceerd door L.M. Rollin Couquerque en A. Meerkamp van Embden, *Rechtsbronnen der stad Gouda* ('s-Gravenhage 1917) 1-89, met een inleiding op p. x-xxiii. (4) De poorterlijst OA inv. 506, gepubliceerd door J. Huges, 'Een poorterlijst in Gouda – van 1456-1466 –', *De Navorscher* 68 (1919) 33-41; 97-103; 152-154; 180-186; 249-256. (5)

Voor de overigens slecht gedocumenteerde jaren 1467-83 zijn ook de gegevens verwerkt uit de bijlage van M.J. van Gent, *'Pertijelike saken'. Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk* (Den Haag en Haarlem 1994) p. 486-489 (6) Het 'Stadsdienarenboek' (OA inv. 501) bevat de namen van de burgemeesters voor de jaren vanaf 1547 7) Vermeldingen in de dagvaarten van de Staten van Holland;

zie de editie door Rollin Couquerque en Meerkamp van Embden, 'Goudsche vroedschapsresoluties betreffende dagvaarten der Staten van Holland en der Staten-Generaal', *BMHG* 37 (1916) 61-181; 38 (1917) 98-357; 39 (1918) 306-407 (8) Voor de jaren 1573-1589 is behalve van het Stadsdienarenboek ook gebruik gemaakt van Bijlage II.2 van C.C. Hibben, *Gouda in Revolt* (Utrecht 1983) p. 263 (9) C.J. de Lange van Wijngaerden, *Geschiedenis en beschrijving der stad van der Goude II* (Amsterdam en Den Haag 1817) 222-239. Deze lijst wordt alleen gebruikt voor die jaren waarvoor geen overige bronnen beschikbaar zijn.

De in de kolom Bronnen gebruikte afkortingen voor deze basisbronnen zijn:

- Dagv = dagvaarten Staten van Holland ed.Smit
dgv = dagvaarten Staten van Holland ed. Meerkamp van Embden
LvW = De Lange van Wijngaerden, alleen vermeld als geen andere bron beschikbaar is.
mg = staat ook bij Van Gent
MG = staat alleen bij Van Gent
Off = Officiantenboek (OA 445)
pa = poorterlijst 1390-1417
pb = poorterlijst 1456-1466
\$ = stadsrekening van het desbetreffende jaar; indien de rekening van een ander jaar is gebruikt, wordt deze aangehaald met inventarisnummer en folio
St = Stadsdienarenboek (OA 501); indien de daarin gegeven volgorde afwijkt van die van het Officiantenboek wordt dit als volgt vermeld: (1) (2) enz

Voor de incidenteel gebruikte bronnen zie de Algemene Bronnenlijst.
Deze lijst is beschikbaar in een chronologische en een alfabetische variant.

Algemene literatuur:

Hibben, *Gouda in Revolt*, 21-28

Duizend jaar, 55v, 61v, 70-77, vooral 75-77

Magistraat en vroedschap: Schepenen

Het bestand bevat de jaarlijkse schepenfuncties te Gouda, vanaf het moment dat deze in de bronnen voorkomen tot en met 1589. Jaarlijks waren er zeven schepenen. Hun taak was de rechtspraak: zij velden de vonnissen, waarbij in lijfstraffelijke zaken de baljuw namens de landheer optrad als aanklager, voorzitter van de rechtbank en uitvoerder van het vonnis; in boetstraffelijke zaken spraken de schepenen recht samen met de schout. Sinds het midden van de vijftiende eeuw werden de schepenen door de Raad (het Hof) van Holland aangewezen uit een dubbeltallige nominatie die was opgesteld door de Veertigen (zie aldaar). Hun ambtsjaar duurde van 6 januari tot 6 januari; in dit bestand is het gemakshalve gelijkgesteld met het kalenderjaar waarmee het grotendeels samenviel.

De namen van de schepenen zijn vermeld in genormaliseerde vorm. Ze hebben een persoonsidentificatienummer gekregen dat de gegevens uit dit bestand koppelt aan de andere lijsten in de dataverzameling 'De Goudse elite in de middeleeuwen.

De namen vanaf 1486 zijn ontleend aan het Officiantenboek (OA inv. 445); voor de jaren vanaf 1547 komt daar ook het Stadsdienarenboek bij (OA inv. 501). Voor de jaren 1573-1589 is gebruik gemaakt van de Bijlage van Hibben, *Gouda in Revolt*, 263. De namen vóór 1486 zijn ontleend aan de duizenden schepenoorkonden in de middeleeuwse archieven van Gouda. Van gedetailleerde verantwoording wordt hier afgezien. De regesten van deze akten zijn te vinden op de website Archiefman van Bert van der Saag: https://www.archiefman.nl/nt/regesten_inl.pdf [5 mei 2022]. Enkele namen zijn ontleend aan C.J. de Lange van Wijngaerden, *Geschiedenis en beschrijving van de stad van der Goude* II (Amsterdam en Den Haag 1817) 240-269 en kunnen niet in de primaire bronnen worden teruggevonden. Deze zijn in dit bestand herkenbaar aan het teken @. In de derde kolom geeft een x het eerste voorkomen van de schepennaam aan (een o in het geval van onzekere namen). In de vierde kolom wordt de senioriteit van de schepenen aangegeven, waarbij de vermeldingen in Off en St als uitgangspunt zijn genomen. Voor de verwerking van de bijlage van Van Gent, 'Pertijelike saken' zie bij Burgemeesters.

Deze lijst is beschikbaar in een chronologische en een alfabetische variant.

Algemene Literatuur:

Duizend jaar, 55v, 61v, 70-77, vooral 77

Hibben, 21-28

Magistraat en vroedschap: Schepenzegels

De lijst van schepenzegels is bedoeld als alfabetisch repertorium. Schepenzegels worden op uiteenlopende manier in het Streekarchief Midden Holland bewaard. Schepenakten werden gepasseerd voor een drietal schepenen als vertegenwoordiging van het jaarlijkse zevental. Een groot aantal charters uit de middeleeuwse archieven is nog voorzien van een of meer van dergelijke zegels, al dan niet beschadigd. De regesten van deze akten zijn in chronologische ordening te vinden op de website Archiefman van Bert van der Saag: https://www.archiefman.nl/nt/regesten_inl.pdf [5 mei 2022]. Als er zich nog zegels aan de akten bevinden, wordt dat daar signaleerd.

Een eerste verzameling schetsen van schepenzegels is te vinden in het Officiantenboek (OA inv. 445). Zij worden hier signaleerd in de kolom Off. Verder heeft de stadsgeschiedschrijver De Lange van Wijngaerden veel aandacht besteed aan de schepenzegels. In het tweede deel van zijn *Geschiedenis en beschrijving van de stad van der Goude* (Amsterdam en Den Haag 1817), pagina 240-269, signaleert hij er een aantal, waarbij hij aangeeft of ze op een ridderlijke of een ambachtelijke status van de gebruiker wijzen. Veel meer wapens zijn in getekende vorm te vinden in zijn werkmateriaal, in de mappen 'Schetsen van wapens van Goudse magistraten' en 'Bijlagen bij de schetsen van wapens': Legaat Kemper (toegang 0096) inv.nrs. 257 en 258. Het gaat om vier reeksen, die elkaar overlappen en waarvan de onderlinge relatie moeilijk is vast te stellen. In dit repertorium wordt het voorkomen van een zegel in twee van deze reeksen signaleerd: een in het net getekende chronologische reeks die echter niet verder loopt dan 1500, en een veel ruwer getekende reeks die tot na 1600 doorloopt (respectievelijk LvWA en LvWB). In beide reeksen komen zegels voor die de andere reeks niet heeft.

Ten slotte bewaart het archiefdepot nog drie laden met zegels die van de oorkonde zijn losgeraakt en die vaak niet nauwkeurig te dateren zijn: toegang 0436.3; in dit repertorium Lade I, II of III. De plaatsing bij een bepaald jaar is hier dus bij benadering.

De zegels die zich nog aan de charters bevinden, worden opgesomd in de laatste kolom. Verwezen wordt naar de regesten bij de inventarissen van de desbetreffende archiefbestanden. De formule G123 betekent: Gasthuizen regest 123.

Het gaat om de volgende archiefbestanden:

- G: Gasthuizen (toegang 0074)
- J: Kerkmeesters Sint-Jan voor de Hervorming (0090)
- K: Kloosters (0091)
- L: Leproos- en Proveniershuis (0075)
- OA: Oudarchief stad Gouda (0001)
- OM: Oudemannenhuis (0089)
- W: Weeshuis (0076).

Magistraat en vroedschap: Tresoriers

De tresoriers beheren de financiën van de stad. Hun college werd opgericht in 1428. Na de jaarlijkse vernieuwing van het gerecht (burgemeesters en schepenen) werden zij door het stadsbestuur in een getrapte procedure aangewezen. Strikt genomen waren de tresoriers dus stadsdienaren, zoals de kerk-, gasthuis- en Heilige Geestmeesters, maar in feite behoorden zij tot de bestuurlijke top.

Het bestand bevat de jaarlijkse tresoriersfuncties in Gouda vanaf het moment dat ze in de bronnen voorkomen (1436) tot en met 1589. Jaarlijks waren vier tresoriers in functie. Hun ambtsjaar duurde van Lichtmis tot Lichtmis (2 februari); in dit bestand is het gemakshalve gelijkgesteld met het kalenderjaar waarmee het grotendeels samenviel. Vanaf 1555 dienen twee tresoriers als ontvangers, de andere twee als fabricagemeesters; dit is aangegeven in de kolom o/f. Vanaf dit jaar is de rang niet meer opgenomen.

De bronnen voor de namen van de tresoriers zijn de volgende: (1) De jaarlijkse stadsrekeningen, bewaard met onderbrekingen van 1437 (OA inv. 1125vv) (2) het 'Stadsdienarenboek' (OA inv. 501), dat gelijktijdige aantekeningen bevat en de namen vanaf 1484 vrijwel zonder onderbreking heeft bewaard. Deze bronnen worden in de desbetreffende kolom als volgt vermeld:

\$ = de stadsrekening van het desbetreffende jaar. Indien een andere stadsrekening wordt gebruikt, wordt deze vermeld met inventarisnr en folio
St = Stadsdienarenboek.

De namen worden gegeven in genormaliseerde vorm. Ze worden voorzien van een identificatienummer dat de gegevens over de tresoriers koppelt aan die van de andere lijsten van de dataverzameling 'De Goudse elite in de middeleeuwen'. In enkele gevallen van homoniemen zijn meerdere identificaties gegeven. Een ster * duidt op onzekerheid. Indien de volgorde van de tresoriers door de bronnen gegeven wordt, staat deze in de kolom Rang. Alternatieve identificaties worden in de kolom Toenaam gegeven.

Voor de verwerking van de bijlage van Van Gent, '*Pertijelike saken*' zie bij Burgemeesters

Deze lijst is beschikbaar in een chronologische en een alfabetische variant.

Algemene Literatuur:

Duizend jaar, 68: verkiezingsprocedure, enigszins afwijkende gegevens over het ambtsjaar

Magistraat en vroedschap: Vroedschappen

Het bestand bevat de leden van de vroedschap van plm. 1495 tot en met 1588. In de vroedschap zaten oud-leden van het gerecht (burgemeesters en schepenen), aangevuld met enkele personen van wie niet precies bekend is waaraan ze hun lidmaatschap dankten. De samenstelling van de vroedschap in deze jaren kan worden gereconstrueerd door een aantal verspreid overgeleverde vroedschapslijsten in elkaar te schuiven. De volgorde van de namen binnen deze lijsten is vrijwel onveranderlijk en weerspiegelt de senioriteit van de leden. De lijsten bleven soms jaren in gebruik, zodat de op één lijst vermelde personen niet alle tegelijk vroedschapslid behoeven te zijn geweest. Enkele van de bewaarde lijsten betreffen niet de vroedschap maar de 'Veertigen', het kiescollege dat op 1 januari bijeenkwam om een voordracht van 22 personen op te stellen waaruit de grafelijkheid het gerecht (burgemeesters en schepenen) koos. Dit college was aan het begin van de onderhavige periode nog niet identiek van samenstelling aan de vroedschap; de lijsten B en C die de Veertigen van deze periode bevatten zijn dan ook niet hier opgenomen, maar in een aparte lijst. Later in de eeuw versmolten de twee colleges; daarom zijn de Veertigen van de lijsten I en N hier wel verwerkt. De meeste lijsten kunnen hooguit bij benadering worden gedateerd, met name door gebruik te maken van de erin voorkomende *obiits* (vermeldingen van overlijden). *Obiits* worden gesignaleerd door toevoeging van # aan de letter van de lijst, respectievelijk van & indien ze gedateerd zijn. Afwijkingen van de volgorde zijn met @ gemarkeerd. In de kolommen voor de lijsten J, K, L, P en T wordt de in de bron bijgeschreven nummering vermeld.

De namen van de vroedschapsleden worden in genormaliseerde spelling gegeven. Omdat de lijst is gecompileerd uit verschillende bronnen, is ook de syntaxis gestandaardiseerd. De namen zijn voorzien van twee nummers. Het eerste is het persoonsidentificatienummer dat uitwisseling met gegevens in andere deelonderzoeken in de dataverzameling 'De Goudse elite in de middeleeuwen' mogelijk maakt. Het tweede geeft de doorlopende volgorde van senioriteit aan.

De meeste van de hier gebruikte lijsten zijn (gebrekkig) gepubliceerd door Ignatius Walvis, *Beschrijving der stad Gouda I* (Gouda 1714) 109-116 en door C.J. de Lange van Wijngaerden, *Geschiedenis en beschrijving van de stad van der Goude II* (Amsterdam en Den Haag 1817) 285-298. Lijst P is afgedrukt in: L.M. Rollin Couquerque en A. Meerkamp van Embden, *Rechtsbronnen der stad Gouda* (Den Haag 1917) xxxi-xxxii. De lijsten Q, R en S staan bij Hibben, *Gouda in Revolt*, 255-259.

De lijsten zijn de volgende:

- A: Eerste vroedschapsboek, OA inv. 42 f. 23-23v. Aangelegd plm. 1495.
- D: Eerste vroedschapsboek, OA inv. 42 f. 25v eerste kolom. *Obiit* van 1518
- E: Eerste vroedschapsboek, OA inv. 42 f. 25v tweede kolom. Vormt mogelijk met

- D één geheel.
- F: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 voorin (ongefol.). Aangelegd 1522.
- G: Minuutvroedschapsboek 1525-1527, OA inv. 1 voorin (ongefol.).
- Gbis: Lijst van schout, schepenen, vroedschap en brouwers die de stad in 1534 geld hebben voorgeschoten, OA inv. 1010. Behandelt de leden van de vroedschap en die van het gerecht als aparte categorieën; alleen het vroedschapsgedeelte is opgenomen.
- H: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 voorin (ongefol.). Gedateerd 1537.
- Hbis: De Lange van Wijngaerden, p. 291. Bron niet teruggevonden.
- J: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 achterin (ongefol.). Gedateerd 1546.
- K: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 achterin (ongefol.).
- L: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 achterin (ongefol.). De lijsten J, K en L vormen één geheel, waarbinnen de achtereenvolgende samenstellingen van de vroedschap door voorgeschreven getallen is aangegeven.
- M: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 achterin (ongefol.). Plm. 1553?
- O: Derde vroedschapsboek, beginnende 1559, OA inv. 44 voorin (ongefol.).
- P: Tweede minuutvroedschapsboek, OA inv. 2 voorin (ongefol.). Gedateerd juni 1570.
De namen zijn in de bron genummerd.
- Q: Tweede minuutvroedschapsboek, OA inv. 2, voor het verslag van 21 juni 1572. Met enkele *obiits*.
- R: Tweede minuutvroedschapsboek, OA inv. 2, voor het verslag van 13 oktober 1572.
- S: Tweede minuutvroedschapsboek, OA inv. 2, bij 26 juli 1573.
- T: Stadsdienarenboek, OA inv. 501, onder het jaar 1588.
- I: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 voorin (ongefol.). Bevat *obiits* van 1537 en 1538. Een lijst van Veertigen.
- N: Tweede vroedschapsboek, OA inv. 43 achterin (ongefol.). Te dateren plm. 1556? Een lijst van Veertigen.

Algemene Literatuur:

Duizend jaar, 67-79, vooral 77

Hibben, *Gouda in Revolt*, 21-28

Magistraat en vroedschap: Veertigen

Het bestand bevat de leden van het college van Veertigen van kort voor en kort na 1500. Voor dit college zie de toelichting bij de lijst 'Vroedschappen'. In dit bestand worden alleen de gegevens van de lijsten B en C opgenomen. Deze lijsten zijn te vinden in het Eerste Vroedschapsboek, OA inv. 42 f. 24-25. Lijst B is gedateerd op 1495, lijst C bevat een *obiit* uit 1521. De namen zijn genormaliseerd en voorzien van het identificatienummer dat uitwisseling met gegevens van andere lijsten mogelijk maakt. De plaats in de twee lijsten wordt aangegeven door een volgnummer.

Literatuur:

Duizend jaar: zie vroedschap

Rollin, *Rechtsbronnen*, xxvi/xxvii geeft van deze lijsten een iets afwijkende interpretatie

Een gedeeltelijke lijst van Veertigen (de Hoeken) van 1477-8, uit ARA Brussel, Grote Raad van Mechelen, Beroepen uit Holland dossier 1201, is te vinden bij Van Gent, *Pertijelike saken*, 488/9.

Magistraat en vroedschap: De vroedschap van 1444

Het bestand bevat de leden van het gerecht en de vroedschap die vermeld staan in een brief van het Goudse stadsbestuur aan de Raad (het Hof) van Holland d.d. 29 jan. 1444, bewaard NA, Archief Hof van Holland (toegang 3.03.01.01) inv. 5: Memoriale Rosa IX f. 58v. Afgedrukt R.W.G. Lombarts e.a.(ed.), *Memorialen van het Hof (den Raad) van Holland, Zeeland en West-Friesland van den secretaris Jan Rosa*. Delen VII, VIII, IX, X (Leiden 1985) 266-267 nr. 197.

De namen zijn vermeld in de vorm en de volgorde waarin ze in de bron voorkomen. In de eerste kolom wordt het identificatienummer gegeven dat uitwisseling met andere lijsten van de dataverzameling 'De Goudse elite in de middeleeuwen' mogelijk maakt. In de vijfde kolom duidt sc op vermelding als schepen, vr op vermelding als lid van de vroedschap.

Literatuur:

Duizend jaar, 67

Magistraat en vroedschap: De informatie van 1526

In 1526 bracht een commissie van drie leden van het Hof van Holland namens de landsheerlijke overheid een bezoek aan Gouda om onderzoek te doen naar aanleiding van klachten over te nauwe onderlinge betrekkingen tussen de leden van de Vroedschap en de Veertigen. Van dat onderzoek is een verslag gemaakt dat interessante bijzonderheden over de leden van deze twee gremia. Het is in twee latere afschriften bewaard gebleven: NA, Archief Heinsius (toegang 3.01.19) inv. 2325; en NA, Familiearchief Van Vredenburg (toegang 3.20.61.01) inv. 488.

Beide afschriften voeren een persoon Andries Jansz Moel op. Een bestuurder van deze naam heeft in Gouda niet bestaan. Wel waren er een Andries Jansz van der Hee (489) en een Jacob Jansz Moel (485), die in de senioriteit van de vroedschap dicht bij elkaar stonden. Vermoedelijk is dus de kopiist (van de eerste kopie) een verspringing overkomen. De vermelde bijzonderheden moeten dan op Jacob Jansz Moel betrekking hebben.

De namen zijn genoteerd in genormaliseerde vorm en voorzien van identificatienummers die uitwisseling met andere lijsten mogelijk maken. In de kolom Functie staat 'vrtg' voor: genoemd als lid van de Veertigraad.

Literatuur:

Ibelings, 'Economie en politiek'

Duizend jaar, 78v

Relaties

Deze lijst bevat gegevens over familierelaties tussen leden van de Goudse bestuurselite die kunnen worden opgemaakt uit de Goudse lijfrente-administratie (OA 997; 1025-1030; 1033; 1046-1050). Ze zijn gebaseerd op de handgeschreven index op de lijfrenten van de hand van C.J. Matthijs: Collectie Varia (toegang 0200) inv. 6340 en 6341. Deze index is ongepagineerd; in de kolom Mt rn verwijs ik naar de paginering die ik zelf heb aangebracht.

Er worden steeds twee manspersonen aan elkaar gekoppeld, van wie de eerste in ieder geval tot de geïdentificeerde elite van Gouda behoort, de tweede in veel gevallen ook. In de kolom 'Relatie' wordt aangegeven in welke relatie de tweede persoon tot de eerste stond. In het algemeen verloopt dat via een vrouw: zij wordt genoemd in de desbetreffende kolom. Een voorbeeld: Dirk Govaertsz Hoen (303) had via het huwelijk van (zijn dochter) Emme als schoonzoon Dirk Jan Lambrechtsz.z (401). De namen zijn numeriek geordend, maar een aantal onzekere identificaties staan onderaan.

Aanvullende informatie over verwantschapsbetrekkingen tussen leden van de Vroedschap en de Veertigen is te vinden in de lijst Informatie1526. Informatie kan ook worden geput uit genealogische publicaties, maar van verwerking daarvan moest worden afgezien. De lijst heeft geen enkele pretentie inzake volledigheid.

Levensjaren

Dit bestand bevat geboorte- en overlijdensjaren zoals die uit enkele samenhangende bronnen konden worden opgemaakt. De geboortejaren berusten op de vermelding van de leeftijden op een bepaald moment: hier worden ook dat peiljaar en de genoemde leeftijd vermeld. Bij de overlijdensjaren betekent <1538: overleden voor (een datum in) 1538. In sommige gevallen gaat het hierbij om de vermelding van iemands weduwe. Er is geen poging gedaan de genealogische literatuur systematisch te verwerken.

Aanduiding van de bronnen:

- Enquete: Fruin, *Enquete*
- Info1514: Fruin, *Informacie*
- Info1526 de Informatie van 1526; zie desbetreffende lijst
- RA 128: Rechterlijk Archief 128 (tuigboek) f. 107-110; getuigenissen van brouwers in verband met het 'lange brouwen'
- Mt: C.J. Matthijs, index op lijfrenteleggers (zie ook Relatis)
- vrs.G (enz): de vroedschapslijsten

Grafelijke functionarissen: Kasteleins

De kasteleins waren de grafelijke beambten die belast waren met het beheer van het kasteel. Dit bestand bevat hun namen vanaf het moment dat het kasteel in Gouda werd gesticht (eind veertiende eeuw) tot 1572. Tot 1397 werden de kasteleins aangesteld door de graven van Blois. Na het uitsterven van deze dynastie volgden de graven van Holland hen op; vanaf 1428 waren dat de vorsten uit de Bourgondisch-Habsburgse dynastie. De aanstellingsvoorwaarden hebben in de loop van de tijd nogal gevarieerd: aanstelling op rekening voor een jaar of een bepaalde termijn, verpachting, aanstelling met mogelijkheid van vervanging door een substituut. Het kasteleinschap werd bovendien vaak met het baljuws- en/of het schoutambt gecombineerd. Een gedetailleerd overzicht over de aanstelling van de kasteleins is niet voorhanden. Veel gegevens zijn te vinden in de dissertatie van Michel van Gent, *'Pertijelike saken'. Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk* (Den Haag en Haarlem 1994) en in het derde hoofdstuk van *Duizend jaar*.

De kastelein worden slechts in uitzonderlijke gevallen uit de poorterij van Gouda gerecrueteerd. Om die reden wijkt de notering van de namen af van die bij de burgemeesters enzovoort.

Kolommen A en B: jaar en eventueel datum

Kolom C: aard van het bronfragment:

- a aanstelling
- b beëindiging
- m melding
- o ontslag/ overlijden
- p pacht
- r rekening
- v verlenging

Kolom D: indien van toepassing termijn: in jaren

Kolom E: indien van toepassing een identiteitsnummer

Kolom F: de naam, anders dan bij de magistraatsleden niet uitgesplitst naar voornaam, patroniem en toenaam

Kolom G: indien bekend: status als substituut (s)

Kolom H: combinatie met baljuwschap (ba) en schoutambt (sc), een enkele keer met het kapiteinschap (kap)

Kolom I: indien relevant de zegsman

- BI Bart Ibelings
- MG Michel van Gent

Kolom J: de bronnen

- Fruin Fruin, 'Allairt Beylinc'
- GB NA, Graven van Blois
- GH NA, Graven van Holland
- Jonge De Jonge, 'Allairt Beilinc'

Mem. Rosa	Memorialen Rosa
Nass. Reg.	Nassause Domeinraad, Regesten
OA	Oudarchief Gouda
Rkg	NA, Grafelijkheidsrekenkamer, Registers
Rkk	NA, Grafelijkheidsrekenkamer, Rekeningen
\$	Goudse stadsrekening van het desbetreffende jaar

Kolom K: opmerkingen

Grafelijke functionarissen: Baljuwen

Dit bestand bevat de namen van de baljuws vanaf het moment dat ze zijn overgeleverd tot 1572. Baljuwen werden aangesteld door de stads-/landsheer, dus tot 1397 door de graven van Blois, daarna door de graven van Holland; vanaf 1428 zijn dat de vorsten uit de Bourgondisch-Habsburgse dynastie. Zij zaten namens de landsheer het Goudse gerecht voor in lijfstraffelijke zaken, dienden er als aanklagers en voltrokken de vonnissen. De aanstellingsvoorwaarden hebben in de loop van de tijd nogal gevarieerd: aanstelling op rekening voor een jaar of een bepaalde termijn, verpachting, aanstelling met mogelijkheid van vervanging door een substituut. Het baljuwschap werd bovendien vaak met het kasteleinschap, het schoutambt of het rentmeesterschap van het kwartier van Gouda gecombineerd. Tot begin vijftiende eeuw werd meestal één baljuw aangesteld voor Schoonhoven en Gouda samen. Een gedetailleerd overzicht over de aanstelling van de baljuws is niet voorhanden. Veel gegevens zijn te vinden in de dissertatie van Michel van Gent, *'Pertijelike saken'. Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk* (Den Haag en Haarlem 1994) en in het derde hoofdstuk van *Duizend jaar Gouda*.

De titulaire baljuws worden zelden uit de poorterij van Gouda gerecruteerd. Daarom worden de namen anders in één kolom genoteerd. Wel zijn de substituten gewoonlijk afkomstig uit de Goudse elite; zij krijgen dus een identiteitsnummer.

Kolommen A en B: jaar en eventueel datum

Kolom C: aard van het bronfragment (zie verder onder Kasteleins)

Kolom D: indien van toepassing termijn in jaren

Kolom E: identiteitsnummer, indien van toepassing

Kolom F: de naam, anders dan bij de magistraatsleden niet uitgesplitst naar voornaam, patroniem en toenaam

Kolom G: indien bekend: status als substituut (s)

Kolom H: combinatie met kasteleinschap (ka), schoutambt (sc) of rentmeesterschap (re). SG staat voor de combinatie Schoonhoven-Gouda

Kolom I: indien relevant de zegsman

BI Bart Ibelings

MG Michel van Gent

Kolom J: de bronnen

Zie onder Kasteleins; aanvullend:

Cat. Montf. Fruin en Le Cosquino, *Catalogus Montfoort*

GvM Grote Raad van Mechelen

BuH: Beroepen uit Holland

EA: Eerste Aanleg

Sent: Sententies

RA Rechterlijk Archief Gouda (0002)

Rollin Rollin, *Rechtsbronnen*

Schiel.Reg. Schieland, Regesten

StA Stadsarchief

Wa Waller Zeper, *Jan van Henegouwen*

De formule K725 verwijst naar de regesten van de verschillende Goudse
middeleeuwse archieffondsen

Kolom K: opmerkingen

Grafelijke functionarissen: Schouten

Dit bestand bevat de namen van de schouten vanaf het moment dat ze zijn overgeleverd tot 1572. Schouten werden aangesteld door de stads-/landsheer, dus tot 1397 door de graven van Blois, daarna door de graven van Holland; vanaf 1428 zijn dat de vorsten uit de Bourgondisch-Habsburgse dynastie. Zij zaten namens de landsheer het Goudse gerecht voor, dienden er als aanklagers, voltrokken de straffen en inden de boetes. De aanstellingsvoorwaarden hebben in de loop van de tijd nogal gevarieerd: aanstelling op rekening voor een jaar of een bepaalde termijn, verpachting, aanstelling met mogelijkheid van vervanging door een substituut. Het schoutambt werd bovendien vaak met het kasteleinschap of het baljuwschap gecombineerd. Een gedetailleerd overzicht over de aanstelling van de schouten is niet voorhanden. Veel gegevens zijn te vinden in de dissertatie van Michel van Gent, *'Pertijelike saken'. Hoeken en Kabeljauwen in het Bourgondisch-Oostenrijkse tijdperk* (Den Haag en Haarlem 1994) en in het derde hoofdstuk van *Duizend jaar Gouda*.

Voor de indeling en betekenis van de kolommen zie Baljuwen.

Voor de 'Informatie van 1526' zie *Duizend jaar*, 78/9.

Stadsdienaren: Kerkmeesters

De manier waarop het jaarlijkse college van kerkmeesters tot stand kwam, wordt beschreven in de toelichting bij de Heilige Geestmeesters. Voor de jaren vanaf 1484 is de samenstelling te vinden in het Stadsdienarenboek, OA Gouda inv. 501. Voor de jaren 1573-87 zijn ook de kerkrekeningen (OKA 1.13; NKA 268-270) geraadpleegd. De namen zijn ingevoerd in genormaliseerde spelling. In de kolom Bijzonderheden worden afwijkende naamsvormen in het Stadsdienarenboek gesignaleerd; dit betreft vooral variaties in de syntaxis.

Indien bij een naam een # staat, is deze in de bron doorgehaald. Er staat dan gewoonlijk bij door wie de persoon in kwestie is vervangen. In de kolom Bijzonderheden betekent:

- > wordt vervangen door (de naam van de vervanger verkort)
- < is vervanger van (dito).

Aan de kerkmeesters zijn identificatienummers toegekend. Personen die al in de magistraatslijsten voorkomen, hebben het desbetreffende nummer. Kerkmeesters die niet tevens magistraatslid of vroedschap zijn geweest, hebben een nummer in de reeksen 2001vv of 3101vv gekregen.

Deze lijst is beschikbaar in een chronologische en een alfabetische variant.

Stadsdienaren: Gasthuismeesters

De manier waarop het jaarlijkse college van gasthuismeesters tot stand kwam, wordt beschreven in de toelichting bij de Heilige Geestmeesters. De samenstelling is voor de jaren vanaf 1484 te vinden in het Stadsdienarenboek, OA Gouda inv. 501. De namen zijn ingevoerd in genormaliseerde spelling. In de kolom bijzonderheden worden afwijkende naamsvormen in het Stadsdienarenboek gesignaleerd; dit betreft vooral variaties in de syntaxis.

Indien bij een naam een # staat, is deze in de bron doorgehaald. Er staat dan gewoonlijk bij door wie de persoon in kwestie is vervangen. In de kolom Bijzonderheden betekent:

- > wordt vervangen door (de naam van de vervanger verkort)
- < is vervanger van (dito).

Aan de gasthuismeesters zijn identificatienummers toegekend. Personen die al in de magistraatslijsten voorkomen, hebben het desbetreffende nummer. Gasthuismeesters die niet tevens magistraatslid of vroedschap zijn geweest, hebben een nummer in de reeksen 2001vv of 3101vv gekregen.

Deze lijst is beschikbaar in een chronologische en een alfabetische variant.

Literatuur:

Duizend jaar, 143, 154, 168

Stadsdienaren: Heilige Geestmeesters

Het college van Heilige Geestmeesters is ontstaan in 1391. Meester Willem Sonderdanck, lijfarts van de graven van Blois, stelde toen een deel van zijn vermogen ter beschikking van de armen van Gouda. Het stadsbestuur (schout, burgemeesters, schepenen en raad) nam op zich om jaarlijks twee 'bescheiden' (verstandige) knapen aan te stellen om het fonds te beheren, naar het model van de al langer bestaande colleges van godshuismeesters (kerkmeesters) en gasthuismeesters: Weeshuis inv. 22; 21 f. 47v; Geselschap, 'Wees- en Aalmoezeniershuis', 241; 280.

De samenstelling van het college van Heilige Geestmeesters is voor de jaren vanaf 1484 te vinden in het Stadsdienarenboek, OA Gouda inv. 501. De namen zijn ingevoerd in genormaliseerde spelling. In de kolom bijzonderheden worden afwijkende naamsvormen in het Stadsdienarenboek gesignaleerd; dit betreft vooral variaties in de syntaxis.

Indien bij een naam een # staat, is deze in de bron doorgehaald. Er staat dan gewoonlijk bij door wie de persoon in kwestie is vervangen. In de kolom

Bijzonderheden betekent:

- > wordt vervangen door (de naam van de vervanger verkort)
- < is vervanger van (dito).

Aan de Heilige Geestmeesters zijn identificatienummers toegekend. Personen die al in de magistratslijsten voorkomen, hebben het desbetreffende nummer. Heilige Geestmeesters die niet tevens magistratslid of vroedschap zijn geweest, hebben een nummer in de reeksen 2001vv of 3101vv gekregen.

Deze lijst is beschikbaar in een chronologische en een alfabetische variant.

Literatuur:

Duizend jaar, 143, 154, 168

Stadsdienaren: Kerkmeesters 1423-1483

Een lijst van Goudse kerkmeesters voor de jaren 1423-1482 is te vinden in het dossier van het proces dat omstreeks 1484 tussen de memorieheren en de kerkmeesters van de Sint-Janskerk werd gevoerd over de weigering van de kerkmeesters om aan de memorieheren de hun toekomende presentiegelden te betalen. Dit dossier bevindt zich in Het Utrechts Archief, Archief Oudmunster inv. 1893-1. De namen uit deze bijzondere bron zijn niet genormaliseerd maar bronconform ingevoerd, met aanduiding van de rang zoals die uit de bron kan worden opgemaakt. Ze zijn wel voorzover mogelijk voorzien van identificatienummers die uitwisseling met de persoonsgegevens van de andere lijsten mogelijk maken.

De namen van de kerkmeesters van 1483 zijn geput uit de legger OKA inv. 5. Voor de jaren vanaf 1484 kennen we de kerkmeesters uit het Stadsdienarenboek (OA 501): zie de desbetreffende lijst.

Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1478/9

In dit bestand staan de namen van de brouwers en brouwsters die in de vier kwartalen van het boekjaar 24 augustus 1478 – 23 augustus 1479 de grafelijke hopaccijns hebben betaald. De bron is een katern met de rekening van de gecommiteerden voor de hopaccijns voor dat jaar: Adriaen Gerrit Louwerisz.z (978), Jan Dirksz Overscout (1120) en Aernt Gerritsz. Deze is ingebonden achter in de rekening van Jan van Assendelft als rentmeester van stad en baljuwschap van Gouda voor 1478/9: NA, Grafelijkheidsrekenkamer: rekeningen (toegang 3.01.27.02) inv. 1722. Vergelijkbare rekeningen zijn ook voor enkele opvolgende jaren bewaard.

Opgegeven wordt (in vier kolommen) het aantal brouwten dat per kwartaal door elke brouwer is gebrouwen. Het theoretische en effectieve maximum is 26 per kwartaal, twee per week. Bij sommige brouwers staat vermeld dat ze uitgeweken (u) of 'binnen' (bin), dat wil zeggen: gevangen zijn. Dit hangt samen met de Hoekse omwenteling die kort tevoren had plaats gevonden. Wordt de naam van een brouwer in een kwartaallijst niet vermeld, dan is dat aangegeven met n.

De namen van de brouwers worden in niet genormaliseerde vorm weergegeven. Significante varianten worden vermeld, tussen () als de variatie één naamsonderdeel betreft, na / als de naam helemaal anders is.

Literatuur:

Duizend jaar, 70; 96v

Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1509

Dit bestand bevat de namen van de brouwers en brouwsters die (samen met hun niet bij name genoemde knechts) de brouwerseed hebben afgelegd op een niet nader te bepalen tijdstip omstreeks 1509. De bron is het Tweede Keurboek, OA inv. 290 f. 79-82v. Vergelijk L.M. Rollin Couquerque en A. Meerkamp van Embden, *Rechtsbronnen der stad Gouda* ('s-Gravenhage 1917) 277.

De lijst wordt gegeven in een bronconforme en een bewerkte (genormaliseerde en op alfabet gezette) variant. In de eerste kolom van de bewerkte lijst zijn, waar van toepassing, identificatienummers toegevoegd. De brouwsters zijn in het algemeen weduwen, aangeduid al dan niet door hun eigen voornaam in combinatie met de naam van hun man (androniem). In de bewerkte lijst zijn zij apart achteraan gezet. De bron deelt de namen in vijf topografische rubrieken in:

- 1 = Westzijde van de Haven
- 2 = Peperstraet
- 3 = Oestzijde van de Haven
- 4 = Upte oestzijde van de Haven van boven neder
- 5 = Die Goude

Literatuur:

Duizend jaar, 97v.

Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1510

Dit bestand betreft de brouwers en brouwsters die de eed hebben afgelegd op een niet precies te bepalen tijdstip. De lijst is in het Tweede Keurboek, OA inv. 290 f. 89-92v, ingevoegd in een reeks bepalingen uit 1510. Zie Rollin, *Rechtsbronnen*, 291/2: de lijst behoort duidelijk bij § ccxcix.

De bewerking in twee varianten is analoog aan die van de brouwers van 1509.

Literatuur:

Duizend jaar, 97v

Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1534

In dit bestand staan de namen van de brouwers die tezamen met de leden van gerecht en vroedschap een lening hebben gedaan op 30 juli 1534. De bron is OA inv. 1010, een klein papieren katerntje. Onder de leden van gerecht en vroedschap kunnen zich ook brouwers bevinden, die echter niet als zodanig worden aangeduid. Zij lenen bedragen die wisselen van één tot drie pond Vlaams. De brouwers betalen allemaal één pond.

De brongetrouwe variant geeft de namen in niet-genormaliseerde vorm. Hier zijn ook de leden van het gerecht en de vroedschap opgenomen, met identiteitsnummer. Voor hen wordt verder verwezen naar de bestanden met Burgemeesters (jaar 1534), Schepenen (jaar 1534) en Vroedschap (kolom Gbis).

Een genormaliseerde versie van de namen van de brouwers en brouwsters staat in de bewerkte variant. Waar van toepassing, krijgen zij hier een identiteitsnummer.

Sociaal-economische gegevens: Brouwers van 1546

Dit bestand bevat de namen van de brouwers en brouwsters met hun aantallen brouwten, voor het jaar 1546 geregistreerd en door de baljuw opgezonden naar het landsbestuur in Brussel. Aanleiding was een hevig en langdurig debat over de invoering van het 'lange brouwen'. De bron is een langwerpige katerntje, te vinden Algemeen Rijksarchief Brussel, Aud. 1656. Voor een kopie zie SAMH, Collectie Varia (toegang 0200) inv. 6448. De opgaven per kwartaal die in de bron voorkomen, zijn niet overgenomen; alleen de jaartotalen worden vermeld.

De lijst wordt gepresenteerd in twee varianten, een bronconforme en een bewerkte. Kenmerkend voor de bron is de extreme korthed waarmee de namen worden opgegeven. In de bronconforme variant is er daarom van afgezien de namen over drie kolommen te verdelen. Identiteitsnummers worden alleen toegevoegd aan de genormaliseerde en alfabetisch geordende variant. In een aantal gevallen zijn meerdere identificaties mogelijk. Bij de namen Hoen en Paeu waren dat er zelfs zoveel dat van nadere aanduiding is afgezien.

Literatuur:

Duizend jaar, 80-89

Sociaal-economische gegevens: Lening van ca. 1508

Dit bestand bevat de namen van de personen die een lening van één of enkele guldens aan de stad hebben gedaan. De bron is OA 998, een papieren katern. Uit de namen van de leden van het gerecht (burgemeesters en schepenen) die erin voorkomen, kan worden opgemaakt dat deze het college van het jaar 1508 vormden. Ten behoeve van deze lening is de stad in vier 'loten' verdeeld. Binnen elk lot worden eerst de bijdragen van het gerecht genoemd, dan die van de vroedschapsleden, vervolgens die van de oude en de jonge schutters, en aan het eind telkens de namen van gewone burgers, ingedeeld in homanschappen, die elk worden genoemd naar een aanvoerder. Aan het eind van het eerste lot wordt een somma van de opbrengst meegedeeld: 299 gulden oftewel 69 pond 15 schelling 4 penning (Vlaams). Bij de andere loten ontbreekt een dergelijke som.

De namen zijn bronconform ingevoerd, maar in de eerste kolom zijn wel zoveel mogelijk identiteitsnummers toegevoegd. De tweede, derde en vierde kolom geven samen de plaats van de naam in de lijst: het lot, de rubriek en het volgnummer. De rubrieken zijn:

- ge: gerecht
- vr: vroedschap
- sc: (oude) schutters
- jo: jonge schutters
- ho: homanschap.

Literatuur:

Duizend jaar, 136v

Sociaal-economische gegevens: Lening van 1517

In dit bestand staan de namen van de personen die hebben meegedaan aan een gedwongen geldlening. De bron is OA 1000, een papieren katerntje waarvan de rug is versterkt met een strook perkament. Het titelblad vermeldt dat de lening door de 'poorterie' is gedaan in juli 1517 in handen van de vier tesoriers: Dirk Dirksz, Willem Jan Willemsz.z, Cornelis Jansz Bos en Jacob Pieter Volprechtsz. Bij veel namen staat de mededeling 'solvit per NN' (= heeft betaald via NN): die gegevens zijn niet overgenomen.

De namen staan – als gevolg van de bijzondere voorgeschiedenis van deze transcriptie – niet bronconform maar in genormaliseerde vorm en in alfabetische volgorde vermeld, in de eerste kolom waar mogelijk voorzien van een identiteitsnummer. De tweede en de derde kolom geven de pagina en het volgnummer.

Een bronconforme transcriptie van OA 1000 van de hand van C.H.J Helders, vervaardigd in 1965, is te vinden op de site Archiefman:

https://www.archiefman.nl/nt/Gouda_geldlening.pdf.

Een doorzoekbaar bestand op persoonsnaam is ook te vinden op de website van SAMH:

https://samh.nl/bronnen/genealogie/persons?f=%7B%22search_s_register_naam%22:%7B%22v%22:%22Kohier%20van%20de%20gedwongen%20geldleningen%22%7D%7D

Literatuur:

Duizend jaar, 136v.

Sociaal-economische gegevens: Lening van 1557

Dit bestand bevat de namen van degenen die hadden bijgedragen aan een lening aan de stad met het oog op de aankoop van koren voor de 'scamele gemeente' en waarvan deze lening in 1557 door de trossiers Witte Aerntsz van Hoeff en Dirk van Neck Clementsz wordt terugbetaald. De bron is OA 1015, een papieren katerntje, voorzien van folionummers. De bedragen worden vermeld in ponden, schellingen en penningen (Vlaams).

Het bestand heeft twee varianten: een bronconforme, waarin de namen in hun geheel in één kolom zijn gezet, en een genormaliseerde en op alfabet geordende, waarin de namen in drie kolommen zijn ondergebracht. Alleen in deze tweede variant zijn identiteitsnummers vermeld.